

Vineta Vilcāne – par puormainom dzeivē i latgaliskū kulturvidi

Inga Kaļva-Miņina

Foto nu V. Vilcānis personiegu arhiva

Paguojušo goda vosorā Vineta kūpā ar bīdreibys «LgSC» komandu paleidzēja organizēt latgališu volūdys i kulturys kursys «Vosoruošona 2021»

5. martā nūtikys Latgališu kulturys goda bolvys «Boņuks 2021» bolvu padūšonys ceremonēja, kab nūskaidruotu i gūdyņu goda aktivuokūs, leluokūs i itekmeiguokūs latgališu kulturys dareituojuys, projektus, dorbus i sanāgumus, veicynojuūt, atteistūt i saglobojuūt latgaliskū kulturvidi. Par speiti Covid-19 radeitajim īrūbežuojuumim ari 2021. gods latgaliskajā kulturvidē ir bejs pīpīldeits ar daudzim vierteigim i spylgtim nūtykumim. Tys ir aplycynojuums tam, ka aktīvi ļauds ari na tik vīglūs apstuoklūs naizmierst dareit sovu dorbu, veltūt sovu laiku, izdūmu i talantus, kab eistynuotu dažaidys īceris.

Kaidys ir bejs paguojušais gods i kaidi ir ituo goda izaicynojuumi – vaicuoju VINETAI VILCĀNEI. Juos vuords daudzim saistuos ar latgališu kulturys ziņu portalu lakuga.lv (bejuse portala žurnaliste i redaktore), radejis raidejumu «Kolnasāta» (ir bejuse tuo producente), dažaidim projektim, kas saisteiti ar latgališu volūdys vuceišonu i latgaliskuos kulturvidis atteisteišonu (aktīvi dorbuojusēs bīdreibā «Latgolys Studentu centrs» (kas tāt ir bīdreiba «LgSC»), bejuse ari bīdreibys valdis prišksādātuoja). Par aktīvu dorbu latgaliskajā kulturvidē, par latgališu volūdys i kulturys popularizēšonu navīn Latvejā, bet ari uozemēs, tyka nomināta Latgališu kulturys gada bolvai «Boņuks 2020».

2021. gods Vinetai beja izaicynojuumu laiks – jei dorbojās bīdreibā «LgSC», i ari itymā godā eistynoj dažaidus ar latgališu kulturvidi saisteitus projektus, tūmār niu latgaliskuos aktivitatis ir palikušs hobeja leiminī. Paguojušajā godā jei pamaineja dorbu – turpynoj dzeivuoūt Rēzeknē, bet struodoj Valsts meža dīnastā par sabīdryskūs attīceibu specialisti. Vinetai ir svareigi giut jaunū pīredzi, cytaižuoak pasavērt iz dzeivi, napalikt iz vīty, bet maineitis i augt.

Gotova jaunim izaicynojuumim

«Muns portala lakuga.lv nūslāguma pūsms īsasuoce 2020. goda vosorā, kod saprotu, ka grybu dzeivē koč kū maineit, ka, struodojuūt portalā, es vairs naradzu izaugsmi tymā formatā, kaidā tod beja portals. Es redzieju, ka portals var byut interesantuoks i daudzveideiguoks, bet saprotu, ka tam ir vajadzeiga daudz leluoka komanda, kas attīceigi pīprosa ari daudz leluokus finanšu resursus. Tai kai portals puortyka nu projektu naudom, es naredzieju īspieju, kur varātu taidu finansiejumu īgiut. Saprotu, ka tū, kū asu īsuokuse i pādejūs godus darejuse, ir laiks puortjimt kaidam cytam, a man pošai juoatrūn jauni profesionali izaicynojuumi.» stuosta Vineta.

«Vyss tai veiksmeigi sakryta, ka pādejais projekts nū-saslēdze 2021. goda janvarī. Tod portalam beja taidys bez-finansiejuma pūsms – kaidi divi–treis mieneši. Kaut kaidu aktivitati uzturiejom, bet jau veiduojās jaunuo komanda, kurā beja Sandra Ūdre, Edeite Husare, Sintija Augustova. Edeite raksteja projektus. Es tymā laikā atguoju molā nu portala – tys beja ilgs i nūpītns lāmums, portals tūmār beja klivs par daļu nu mans, tys beja daļa munys identitatis. Kai vīns muns draugs saceja – lakuga beja kai muns bārns. Bet ar bārnim jau ari ir tai, ka jī izaug. Itymā gadejumā izaugu es i saprotu, ka ir veseleigi saikni puorttraukt tod, kod tys ir juodara.» turpynoj Vineta.

Aktivuo latgalīte atkluoj, ka «saguoja tai, ka latgaliskais otkol palyka par munu hobeju, breivuo laika aktivitati». Vinetai vieļ ir aizsuokti i turpynojās vairoki projekti. «Dau-dzys īceris aizkavēja kovida laiks, tai skaitā ari daleibu storptautyskā projektā, kuru asam pagarynojuši,» jei soka.

Kod Vineta aizguoja nu latgališu kulturys ziņu portala lakuga.lv redaktoris dorba, kaidu laiku izbaudeja atpyutu, tod devēs jauna dorba meklejumūs. «Saprotu, ka asu at-vārta jaunai profesėjai. Suokumā vierūs dorba pīduovuo-juumus, kur byutu dorbs storptautyskā vidē, deļ tam ka cīši gribieju praktizēt angļu volūdu. Pamaneju, ka Valsts meža dīnasts meklej sabīdryskūs attīceibu specialistu. Gribiejuos aizīt prūm nu kulturys lauceņa, kab paplašynuotu sovu skatejumu i īpazeitu cytaiduookus cylvākus. Puorrunu laikā saprotu, ka itys dorbs mani interesej, man patyka komu-nikaceja ar vadeibu,» atsacer Vineta, kura uzvarēja kon-kursā, niu struodoj Valsts meža dīnastā i ir cīši pīceiga par sovu izvieli. «Da šam dīnasta sabīdryskuos attīceibys – īškejuo i uorejuo komunikaceja – nabeja tik cīši atteisteitys, deļ tam man ir lels izaugsmis lauks, kas maņ pošai dūd īspieju plynveiduoūtis, vuceitīs, saprast. Pateik tei sajiuta, ka tu vari daudz kū veiduoūt, vari pīduovuoūt, kaidys byus tys mierkis, iz kū kūpā īt ar komandu,» soka Vineta.

Sarunys laikā ar Vinetu nūnuokam pi secynojuuma, ka Covid-19 laikā ir nūtykušs ari lobys puormainis – vari dzeivuoūt Latgolā, bet struodoūt uzjāmumā, kas atsarūn Reigā voi kur cytur. «Tān jaunajā dorbā plānojas puormai-nis, i tuos teik veiduoūtys tai, ka atslāgys cylvākim navāga obligati byut Reigā, ka var byut ari regionūs. Tys, munu-pruot, ir cīši pozitīvi, ka ir pasamainejuse dūmuošona – īstuoce var funkcionēt ari tod, kod vysī nabrauc iz Reigu iz sapuļci, kas ilgst maksimums divejys stundis. Man ruodīs, ka tys veicynuos regionu izaugsmi. Bīži viņ ir tai, ka spie-ceiguokim cylvākim nav īspieju izapaust regionūs, i jī brauc iz Reigu. Tān, pasateicūt kovīdam, jī varēs byut Rei-gys biroja darbinīki, bet sovu kasdīnu vadeit voi nu regio-nalajā birojā, voi nu sātys. Tys mani pīcej,» soka Vineta.

Diktats latgališu rokstu volūdā i «Latgališu uzleimis»

2019. godā Leidenis Universitatē Nīderlandē Vineta laseja lekceju par latgališu volūdu i kultūru

Kuri tod ir tī interesantuokī i nūzeimeiguokī projekti i iniciativis, kuru eistynuošonā Vineta ir pīsadalejuse i kas jai ir spylgti palykuši atmiņā?

«Vīns ir Žyka bolva, kū Latgališu kulturys goda bolvā «Boņuks» aizsuocem kai skateituoju bolsuojuumu. It kai tys nav nikas supergenials, bet latgaliskajā tuo nabeja. Tod vieļ ari diktats latgališu rokstu volūdā,» soka Vineta. Diktata ideju jei giva nu pasaulā diktata latvīšu volūdā i atzeist, ka tys, prūtams, asūt bejs viņ laika vaicuojuums, kab nūtyktu diktats latgališu volūdā, tūmār jei beja pymuo, kas saprota, ka taida iniciativa ir napīcešama. (2021. goda novembrī nū-tyka jau Pīktais pasaulā diktats latgališu rokstu volūdā.)

Kai svareigu iniciativu, kas eistynuota, Vineta uzsver ari akceju «Latgališu volūdai draudzeiga vīta», kurys laikā latgališi tyka mudynuoti kasdīnys saziņā izmontuoūt dzymtū volūdu. Eipaša dizaina uzleimi «Latgališu volūdai drau-dzeiga vīta» bez moksys varēja sajimt uzjāmumi, organi-zacejis, valsts i pošvaldeibu īstuodis, kuruos teik lītuota latgališu volūda i kuru klientim, pakolpuojumu sajiemiejim ir vareiba sasazyuoūt latgaliski, kai ari vīty, kuruos ir re-sursi latgaliski. «Maņ nadaudz pītryuka tuos kapacitatis uzrunuoūt vieļ leluoku auditoreju, bet, kai saprūtu, tod tā-dinejuo lakuga.lv i «LgSC» komanda gryb itū ideju at-teisteit. Ceru, ka itei akceja aizīs plašuok,» soka Vineta.

Kai svareigu projektu Vineta nūsauc ari sazinis apli-kacejuos «WhatsApp» i «Telegram» dūmuotuos uzleimis ar latgaliskim tekstim. (Kai viestej portals lakuga.lv, tod «Speciali izveiduoatos uzleimis ītver kasdīnā i ari eipa-šuokuos dzeivis šaltnuoys lītuotys frazis i vuordus latgališu volūdā, kai, pīmāram, «Vasals!», «Daudz laimis dzimšonys dīnā!», «Es tevī mīļoju», «Nui!», «Paļdis!», «Lobs reits!» i c. Kūpumā radeitys 22 uzleimis ar latgaliskim tekstim i četrys uzleimis ar Latvejā lītuotim karūgim – Latvejis, Latgolys, līvu i Sielejis karūgu.»)

«Tī ir taidi projekti, kas beja daļa nu portala lakuga.lv i ar kurim es pošā lepojūs, i ir pīrks, ka tī tyka realizāti,» soka Vineta.

Latgaliskais – na tikai latgalīšim

Paguojušo goda vosorā Vineta kūpā ar bīdreibys «LgSC» komandu guoja tolkā Latgališu volūdys, litera-turys i kulturviesturis školuojuoju asociacejis vadeituojai Veronikai Dundurei i paleidzēja organizēt latgališu volūdys i kulturys kursys «Vosoruošona 2021», kas nūtyka Rē-zeknis nūvoda Rogovkā i kurūs pīsadaleja pedagogi nu Latvejis i Pūlejis.

«Mani pīceja, ka itymā reizē «Vosoruošonā» beja cylv- vāki ari na nu Latgolys. Beja pedagogi, kas vaira nadzeivoj Latgolā, beja taidi, kurim nav bejs saskaris ar latgaliskū, bet interesej vyss, kas ar tū saisteits. I tys man līkās forši, ka latgaliskais īnteresej na tikai latgalīšus. Man napateik tei taida atsevišķu latgališu nūstuoja, ka latgališu «dzele-nis» ir tikai latgališu «dzelenis», ka par tū, kas nūteik lat-galiskajā vidē, var lemt, stuosteit, eistynuot tikai latgališi. Munupruot, ir svareigi, ka cylvāki nu molys pīsadola, iz-ruoda interesi, tys ari pošam līk pasavērt iz latgaliskū so-vaižuoak i pamaneit tū, kū da šam naesi pamanejis,» atzeist Vineta, kura kasdīnā paleidz cylvākim ar voi bez pīrkyz-nyošonom apgiut latgališu volūdu.

Jaunus projektus eistynuos ari 2022. godā

Kas tod Vinetai nu cytu cylvāku veikuma latgaliskajā kulturvidē 2021. godā vyslobuok palics pruotā? Jei nūsauc plānuotuoju latgaliski «Giut breidi», Ilzys Spergys dzejūļu gruomota bārnim «Vuškeņa iz pļovys», kurā radzami Lī-gys Romančukys breineigi zeimiejumi. «Īt pruotā ari valsts politikys pamatnūstuoimis, tī tān daudz leluoka viereiba ir taišni latgališu volūdai, ir īzeimāts finansiejums, cik cer atvēlēt latgališu volūdys atteisteibai nuokamajūs godūs. Ir sajiuta, ka latgališi tū nav pamanejuši. Tod nuok pruotā ceļazeimis latgališu rokstu volūdā, kas pastateitys Bolvu nūvodā,» stuosta Vineta.

«Niu raugu samazyuoūt latgaliskuos aktivitatis, vāga atrast balansu dzeivē,» sarunys nūslāgumā soka Vineta. Tūmār paraleli kasdīnys dorbam Vinetai sovs laiks byus ari latgaliskajim projektim: «Ir izstruoata mobiluo apli-kaceja latgališu volūdys apgivei. Tī ir četrys spielis – biļžu, muzykaluo, vuordu i gramatiskuo, ar kuru palei-dzeibu interesantā veidā varēs apgiut latgališu volūdu. Dreizumā mobiluo aplikaceja bez moksys byus pīejama Android telefonim.»

«Dreizi izīs Andryva Jūrdža mozdālu – bruoļu Juoņa Cybuļska i Viktora Cybuļska – stuostu kruojums. Jūs pī-mārs ilustrej Latvejis viesturiskū suopi – kai karš izškeire giminis i kotrs palyka sovā pīrškora pusē. Juoņs Cybuļ-skis palyka Latvejā, beja izsyuteits iz Sibiri, bet Viktors Cybuļskis devēs emigracejā i sovu myuža nūgali pavadeja Amerikā. Gruomotā ir apkūpuotys jūs publikacejis – Juoņa gadejumā tuos beja izlasē «Myuža dīnys, myuža dūmys», Viktora gadejumā – trymdys latgališu presē – atminis, et-nografiskī tāluojumi par dzeivi Latgolā 20. godusymta suokumā. Gruomota byus latgaliski i angliski, pasateicūt Pītera Ragauša, kura dzeds ir Viktors Cybuļskis, finansia-lam atbolstam,» stuosta Vineta.

Vineta atkluoj, ka struodoj vieļ pi vīnys gruomotys i turpynoj dorbu storptautyskā projektā, kura mierkis ir styprynuot mozuoklītuotuos volūdys. Eiropys Komisejis atbalsteitajā projektā «Možuoklītuotuos volūdys, leluos īspiejis. Sadarbeiba pietnīceibā, kūpīnu īsaisteišona i inovatīvi vuceišonuos reiki – COLING» leidzdarbojās piet-nīki i volūdu aktivisti nu Eiropys i Amerikys. Bīdreibys «LgSC» mierkis sadarbībā ar Oduma Mickeviča uni-versitatis pietnīkim nu Pūlejis ir styprynuot latgališu vo-lūdu Latvejā. ▣

Foto nu V. Vilcānis personiegu arhiva

Kūpā ar projekta «Možuoklītuotuos volūdys, leluos īspiejis. Sadar-beiba pietnīceibā, kūpīnu īsaisteišona i inovatīvi vuceišonuos reiki – COLING» kolēgim ASV 2019. godā, pīsadolūt vosorys školā

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Par projekta saturu atbild «Vietējā Latgales Avīze».